

V.P.M.

användande diskussion med transportofficieren vid tyska legationen den 27/1941 rörande
transitotransporter av tysk militärpersonal.

2

1. Till grund för diskussionen låg dels vissa tidigare lämnade preliminära uppgifter dels bifogade uppgifter rörande antalet per vecka transporterade militärer jämte en grafisk översikt över trafiken i nordlig och sydlig riktning. Från tysk sida kunde ingen motsvarande statistik företas, enär uppgifterna sammanförts först fr.o.m. den 1. januari 1941.

2. Av ovan berörda uppgifter framgick att transitotransporterna i riktning till Tyskland den 26/2 uppgått till sammanlagt 185.343 personer, medan transporterna i riktning till Norge omfattat transport av 192.189 personer. Den transporterade personalen vore emellertid icke uteslutande militär personal. Visserligen skilde icke järnvägens statistik på militär och civil personal, men med ledning av den statistik, som kommandanten i Trelleborg och Hålsingborg fört, kunde fastställas att vid nämnda tidpunkt 183.643 militärer transporterats till Tyskland och 185.384 militärer samtidigt transporterats till Norge. Den 26/2 förelåg alltså ett överskott i nordlig riktning (till Norge) vilket överskott uppgick till 1.741 militärer. Härutöver funnes emellertid ett dolt överskott, i det att omkring 20.000 permittenter f.n. uppehöllo sig i Tyskland. Detta överskott skulle givetvis komma till synes, om man exempelvis tänkte sig att permitteringarna från Norge av en eller annan anledning upphörde.

3. Den tyske transportofficieren, Major Maens, kunde som förklaring till det uppkomna överskottet endast lämna den upplysningen, att transporterna över Skagerack utnyttjats på sådant sätt att transportfartygen i nordlig riktning gått lastade med gods, medan de däremot i sydlig riktning i stor utsträckning utnyttjats för transport av permittenter och hemförlovd personal. Till överskottets uppkomst hade därutöver den omständigheten bidragit, att till en början, innan ännu transitotransporterna genom Sverige kommit till stånd, all trafik gått över Skagerack. När transiteringen genom Sverige tog sin början, fanns alltså redan ett betydande antal permittenter i Tyskland och dessa reste delvis via Sverige tillbaka till Norge. På samma sätt hade den inskränkning av permittenttrafiken via Skagerack, som genom ökade sjöfartsrisker kom till stånd i oktober månad, bidragit till att öka överskottet. I senare delen av september månad ökades tågstorleken för transporterna på Oslo, och i samband därmed begränsades permittenttrafiken via Skagerack. Den kraftiga ökning av de nordgående transporterna, som skett under januari och februari hade enligt Maens sin förklaring däri, att sjötrafiken över Skagerack f.n. låg helt nere. Huruvida anledningen härtill vore issvårigheter eller fientliga företag kände han icke till. Avbrättet i sjöförbindelserna hade emellertid medfört betydande svårigheter och vore bl.a. förklaringen till de i tidningarna ommärkta anmälningssammaningarna till permittenterna i Tyskland. Enligt Maens avsåg man att i främsta rummet befordra ersättningspersonal till Norge under de närmaste dagarna. På grund härav kunde plats icke beredas permittenterna, varför permissionen förlängts 10 dagar för dem som redan befunno sig i Tyskland. Under tiden den 28/2 - 9/3 sker följaktligen inga permittenttransporter till Norge utan endast transport av ersättningspersonal. Försök från krigsmaktens sida att erhålla ökat antal tåg i nordlig riktning genom Sverige hade Maens sålunda utan vidare avvisat, enär han ansåg sig veta att Sverige skulle komma att avböja en sådan hemställan. På grund härav stod inga andra utvägar till buds än att försena återtransporterna av permittenterna. Att en förlängning av permissionen med 10 dagar skulle komma att medföra stockning och svårigheter hade han fullt klart för sig.

4. Beträffande möjligheterna att åstadkomma en sådan utjämning mellan transporter att överskottet i nordlig riktning icke blott försvann utan byttes i ett betryggande underskott, framhöll Maens, att han redan efter vårt föregående samtal den 15 februari under sökt möjligheterna att verkställa vissa transporter av personal till Norge sjöledes. Han hade emellertid härvid från vederbörligt håll i Tyskland erhållit det bestående beskedet att sjötransporter för tillfället vore otänkbara. Samtidigt vore behovet av ersättningspersonal i Norge så trängande, att man icke dragit sig för de extraordinära åtgärder i permittenttransporterna som tidigare berörts. Personligen ansåg sig Maens samma möjligheter att under sådana förhållanden åstadkomma ändring. Då samtalet från såväl min som Maens sida fördes rent parsonligt, framhöll jag härvid att jag under sådana förhållanden såg mig nödsakad att lämna orientering i saken till Utrikesdepartementet. Maens förklarade sig förstå detta, men framhöll samtidigt den vikt man enligt hans förmenande skulle komma att lägga vid att avbrott i transporter icke uppstod; han antydde i detta sammanhang att man säkerligen från tysk sida skulle genom åtstramning av koltransporter eller annan lämplig åtgärd söka utöva sådant tryck, att man finge sin vilja igenom.

5. I sam anhang med diskussionen om transitotrafiken i allmänhet upptog Maens även frågan om de svårigheter som uppstått därigenom, att det transportfartyg som använts för trafiken till och från Finland f.n. var ur trafik. Fartyget hade skadats i samband med senaste tur till Finland. Transporterna i riktning mot Tyskland skulle främdeles komma att ske på så sätt att permittenterna per båt fördes till Narvik och därifrån vidare genom Sverige till Tyskland. De permittenter, som efter färd via Finland f.n. befunno sig i Tyskland tänkte man transportera tillbaka till Norge via Sverige. För ändamålet tänkte man sig att ett av de tågsätt, som nu pendlar mellan Oslo och Hallsingborg, skulle få framföras från Trelleborg till Narvik ett par gånger. Trafiken till och från Oslo skulle samtidigt begränsas i sådan omfattning att utrymmet i de kvarvarande tågsätten skulle vara tillräckligt. Framställda önskemål från tyska myndigheternas sida om ordnande av extra förbindelser via Haparanda hade avvisats, då ju legationen erhållit avslag på tidigare framställningar härom. Likaså visste Maens att det icke skulle löna sig att hemställa om ytterligare tågsätt för detta ändamål.

6. De av Maens lämnade upplysningarna ha lämnats under framhållan av att de äro strängt förtroliga - framför allt gäller detta upplysningarna om trafiksvårigheterna via Skagerack och anledningarna till de ändrade dispositionerna beträffande permittenter, som f.n. vistas i Tyskland - varför de icke lämpligen böra användas vid eventuella förhandlingar.

Stockholm den 27 februari 1941

D-nr _____ br _____ Beslut den _____ (exp. /)

	Närvarande:	Delgives:
Underskrift:		

V.P.M.

1. I V.P.M. den 3/3 angavs att överskottet i nordlig riktning utgjorde 2.173. Då såsom tidigare angivits järnvägens statistik icke skiljer på civila och militära resande, måste de civila, vilka rest efter den 26/2, frändragas. (Korrigering tidigare gjord för dem, som rest t.o.m. den 26/2.) 135 civila ha rest i nordlig och 53 i sydlig riktning, varför överskottet i vad det avser militär den 3/3 utgjorde 2,093.

Transporterna efter den 3/3 ha omfattat följande personal:

	Till Tyskland fr. Narvik	fr. Oslo	Till Norge t. Oslo	t. Narvik	Totalt överskott i nordlig riktning
3/3					2.093
4/3	-	324	669	434	2.872
5/3	-	12	306	319	3.485

2. Sammanfattning. Mellan Oslo och Tyskland synas permittenttransporterna i egentlig mening fortfarande vara inställda. Mellan Narvik och Tyskland torde de däremot fortgå, så tillvida, att permittenter, som tidigare färdats till Tyskland via Finland nu återvända via Sverige. Även i sydlig riktning torde transport av permittenter komma att ske inom närmaste tiden, i det att en kontingent permittenter kommer att transporteras från Haparanda via Sverige till Tyskland. Uppgifterna angående styrkan av sistnämnda kontingent variera mellan 500 - 1000 man.

Sett mot bakgrunden av det totala antalet transporterade militärer, c:a 200.000 i vardera riktningen, måste ett överskott om 3. å 4.000 betecknas såsom blygsamt.
Stockholm den 6. mars 1941.

Dnr

Anhålls att i svarsskrivelse angivas ovan-
stående diarienummer och i adressen
byråns namn.

V.P.M.angående den tyska transitotrafiken den 6 - 7 mars 1941.

1. I VpP.M. den 6/3 angavs överskottet i nordlig riktning till 3.485. Korrigering av överskottet med hänsyn till eventuell förekomst av civil resenärer har härvid icke skett för tiden den 4 - 5 mars. Transporterna efter den 5 mars ha omfattat följande personal:

	Till Tyskland fr. Narvik	fr. Oslo	Till Norge t. Oslo	t. Narvik	Totalt överskott i nordlig riktning.
5/3					3.485
6/3	-	509	-	453	3.429
7/3	-	-	769	-	4.198

Den 8/3 på morgonen ha kontingenter från såväl Oslo som Narvik passerat. Totala antalet resande uppgick till 838 personer. Överskottet är sålunda f.n. endast 3.360, men då man har att räkna med i varje fall en kontingent till Oslo i kväll, kommer antalet resande i nordlig riktning under den 8 sannolikt att uppgå till minst 800, varför denna tillfälliga minskning saknar betydelse.

2. Transitotrafikens sannolika utveckling efter den 9 mars. Vid personligt sammanträffande med Major Maenss den 7 ställde jag frågan till Maenss, hur man tänkte sig utvecklingen efter den 9 mars. Som svar uppgav han härvid att återtransporter av de permittenter, vilka f.n. befinna sig i Tyskland, skulle komma att taga sin början den 10 mars. Återtransporterna skulle avse dels de permittenter, vilka egentligen skulle återvänt till Norge under tiden den 1 - 9 mars men sedermera fått förlängd ledighet till den 10 - 18 mars, dels de permittenter som ankommit till Tyskland senare än dessa men icke erhållit förlängd ledighet. Beträffande permittenttrafiken från Norge i sydlig riktning uppgav Maenss att han ännu icke fått klara besked. Han ansåg det ännu icke vara bestämt, huruvida permitteringsförbudet i Norge skulle komma att hävas den 10 eller icke. Av samtalet fick jag den bestämda uppfattningen, att det ingalunda vore uteslutet att permittenttrafiken i nordlig riktning skulle återupptagas i full omfattning den 10 mars, medan däremot trafiken i sydlig riktning skulle komma att utebliva t.v. På min särskilda fråga om man sålunda hade att räkna med att hela det "dolda överskottet" av permittenter i Tyskland (se V.P.M. den 27/1, p 1) skulle komma till synes ~~svarade~~ Maenss undvikande och förklarade att detta ju berodde på om permissionsförbudet i Norge hävdes eller icke.

Stockholm den 8 mars 1941